

Көлік жұмысының логистикалық аспектілері

¹*ЕСКОЖАНОВА Назгуль Газизовна, лектор, eskozhanova_nazg@mail.ru,

¹НУРЖАУБАЕВ Мейрам Маханович, лектор, make1370@mail.ru,

¹ТИЛЕМИСОВА Айгуль Абдимахмұтовна, ассистент оқытушы, aigul_0288@bk.ru,

¹АДИЛОВА Наздана Джамс-Уатовна, PhD, қауымдастырылған профессор, adilova_n@mail.ru,

¹Логистика және көлік академиясы, Қазақстан, 050012, Алматы, Шевченко көш., 97,

*автор-корреспондент.

Аңдатпа. Зерттеу мақсаты – автомобиль көлігінің жұмысын ұйымдастырудың, болжаудың және басқарудың логистикалық аспектілері, автомобиль көлігін басқарудың логистикалық ақпараттық жүйесінің ғылыми негіздерін құру, оны әлемдік экономикаға бейімдеу, халықаралық көлік дәліздеріндегі жұмысын оңтайландыру үшін автомобиль және басқа көлік түрлерінің бірлескен жұмысын модельдеу. Бұған техникалық жүйелерді басқару теориясының қағидаттарына және жекелеген экономикалық және математикалық модельдерді басқару процестерін ақпараттандыруға негізделген белгілі бір жүйеге интеграциялау арқылы қол жеткізу керек. Логистиканың өңірлік аспектілері ерекше өзекті. Өңірлік логистика халықаралық (ұлттық) еңбек бөлінісінің қатысуымен жаһандық (әлемдік) макрологиялық жүйенің құраушы ретінде қаралады. Бүгінгі таңда тасымалдау көлемін ұлғайту, көптеген отандық жүк және жолаушылар тасымалдаушылары мен экспедиторлар қызметінің экономикалық тиімділігін арттыру міндеттері одан да өзекті. Нарықтық экономикасы бар елдерде логистиканың енгізілуіне байланысты көлік саласындағы саясат қайта қаралуда. Қазіргі заманғы халықаралық көлік ағындарына қызмет көрсету кезінде пайдаланылатын терминалдық технологиялар мен техникалық база түбегейлі өзгерістерді талап етеді. Көліктің жұмысын тиімді ұйымдастыру шығындарды азайтуды, айналып өтуді болдырмауды және аралық жұмыстардың керемет орындалуын қамтамасыз етеді.

Кілт сөздер: аспект, қызметтер, тасымалдау, қажеттіліктер, даму, көлік, кәсіпорын, шығындар, логистика, әдіс, практика, экономика, жүйе, пайдалану.

Кіріспе. Көлікте логистиканың жетістіктерін пайдалану отандық көлік кешенінің тиімділігін арттырудың және оның әлемдік көлік жүйесіне кірігуін жандандырудың кепілі болып табылады.

Көліктегі өндірістік қуаттар құрылымының тез өзгеруі әлемдік тауар нарықтарындағы тасымалдау жұмысына сұраныстың кеңеюіне байланысты, ең бастысы – көлік қызметтерінің сапасына қойылатын талаптардың өзгеруі нәтижесінде орын алады. Бұл жерде бәсекелестіктің күшеюі жағдайында негізгі капиталды жаңарту қажеттілігі де маңызды рөл атқарды. Әлемдік көлік нарықтарындағы ғылыми-техникалық революцияның тән нәтижесі әртүрлі көлік түрлерінің бәсекеге қабілеттілігінің үнемі өсуі, олардың өзара алмастырылуының әлеуетті мүмкіндігінің күшеюі және интермодальдық қатынастардың дамуы болып табылады [1].

Бүгінгі таңда тасымалдау көлемін ұлғайту, көптеген отандық жүк және жолаушылар тасымалдаушылары мен экспедиторлар қызметінің экономикалық тиімділігін арттыру міндеттері бұрынғыдан да өзекті болып отыр. Тек ішкі желілерде ғана емес. Шетелдік тәжірибе көрсеткендей, көлік саласындағы сапалы «секіріске»

қазіргі заманғы талаптарға және жоғары халықаралық стандарттарға жауап беретін тасымалдау процестерін қамтамасыз етудің жаңа технологияларын қолдану арқылы, атап айтқанда, логистикалық ойлау мен логистика қағидаттарын дамытуды кеңейту арқылы ғана қол жеткізуге болады. Шынында да, көліктік логистика ұтымды жүк ағындарын оңтайландыру мен ұйымдастырудың, оларды мамандандырылған логистикалық орталықтарда өңдеудің жаңа әдістемесі ретінде мұндай ағындардың тиімділігін арттыруға, өндірістік емес шығындар мен шығындарды азайтуға, ал тасымалдаушыларға заманауи болуға, барған сайын талап етілетін клиенттер мен нарықтың қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді.

Зерттеу әдістері мен нысандары. Халықаралық көлік дәліздеріндегі автомобиль көлігінің жұмысының логистикалық аспектілерін, әлемдік экономиканың бейімделуін арттырудағы көлік жүйесінің рөлін, Ресей арқылы халықаралық көлікті дамытудағы Еуразиялық мүдделерді зерттеуге жүйелі көзқарас автордың бұл мәселені шешуге талпыныстарының бірі болып табылады.

Қолданыстағы тұжырымдамаларға сәйкес қызметтерге материя мен табиғат құбылыстарының

формаларының өзгеруімен тікелей байланысты емес және әлеуметтік экономиканың әртүрлі салаларындағы еңбектің әлеуметтік пайдалы қызметінде көрінетін ерекше пайдалану құнын өндіретін барлық еңбек түрлері кіреді. Қызметтерге сонымен қатар, заттық, оқшауланған еңбек өнімдерінде (мысалы, көлік, байланыс) материалданбайтын еңбек түрлері жатады.

Көлік дәліздерінің жұмыс істеуіне әртүрлі логистикалық, көліктік және технологиялық факторлардың сараланған әсерін анықтау үшін комбинаторлық әдіс қолданылды; автомобиль көлігінің жұмыс істеуін бағалау және болжау әдістемесін әзірлеу кезінде – бағдарламалық-нысаналы әдіс, дамушы модельдер әдісі, жүйе сапасының жай-күйін психофизиологиялық бағалау әдісі, бастапқы деректерді экономикалық талдау және статистикалық өңдеу әдісі қолданылды.

Қызмет көрсету қызметінің ерекшеліктері келесі ережелерге сәйкес келеді:

- қызметтер оларды ұсыну процесінен тыс болуы мүмкін емес (яғни, олар жинақтала алмайды);
- қызметтерді сату-бұл іс жүзінде еңбек процесінің өзін сату, сондықтан қызметтердің сапасы еңбек процесінің сапасымен анықталады;
- қызметтер белгілі бір уақытта және белгілі бір жерде немесе бағытта нақты пайдалану құнын білдіреді, бұл оларды қызметтер нарығында ауыстыру мүмкіндігін айтарлықтай шектейді;
- көлік қызметтері материалдық өндіріс процесін аяқтайтын және/немесе алдын ала жүргізілетін қызметтерге жатады [2].

Көлік қызметтері адамдардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған және қажетті технологиялық, экономикалық, ақпараттық, құқықтық және ресурстық қамтамасыз етудің болуымен сипатталатын көлік қызметінің кіші түрі ретінде айқындалады. Көлік қызметі дегеніміз-бұл тек жүктерді немесе жолаушыларды тасымалдау ғана емес, сонымен бірге, тасымалдау процесінің бөлігі болып табылмайтын, бірақ оны дайындауға және жүзеге асыруға байланысты кез-келген операция.

Көлік қызметтеріне мыналарды жатқызуға болады:

- жүктер мен жолаушыларды тасымалдау;
- түсіру жұмыстары (тиеу, түсіру, қайта тиеу, жолаушыларды қайта отырғызу, қойма ішіндегі операциялар);
- жүктерді сақтау;
- тасымалдау құралдарын дайындау;
- жалға алу немесе жалға беру шартымен тасымалдау құралдарын ұсыну;
- жаңа және жөнделген көлік құралдарын айдау (жеткізу);
- басқа да қызметтер.

Отандық және шетелдік тәжірибені талдау көлік қызметтерін келесі жіктеуді ұсынуға мүмкіндік береді:

- көлік кәсіпорындарының негізгі қызметімен өзара байланыс белгісі бойынша қызметтер та-

сымалдау (яғни, тасымалдау элементін қандай да бір түрде қамтитын) және тасымалдау емес болып бөлінеді;

- қызмет көрсетілетін тұтынушының түрі бойынша-сыртқы (көліктік емес кәсіпорындар мен ұйымдарға ұсыну) және ішкі (басқа кәсіпорындар мен көлік ұйымдарына ұсыну). Мысалы, көлік кәсіпорнының экспедиторға тасымалдауды орындау үшін жылжымалы құрамды ұсыну қызметтері ішкі болып табылады;

- белгілі бір қызметті ұсынумен байланысты қызметтің сипаты бойынша – технологиялық, коммерциялық, ақпараттық және т.б.

Логистикалық (оның ішінде, көліктік) қызметтер мынадай ережелер мен ережелерге негізделеді:

- әрбір көрсетілетін қызмет алушы үшін бірегей;
- сайып келгенде, көрсетілген қызметтен ақпаратты қабылдаудан басқа ештеңе қалмайды;
- қызметті (немесе оның бір бөлігін) қайта өңдеу мүмкін емес;
- көрсетілген қызметті жөндеуге болмайды;
- көрсетілген қызметті қайта орындау мүмкін емес;

- жақсы қызмет туралы есте сақтау тез өтеді, нашар қызмет ұзақ уақыт есте қалады.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау. Соңғы уақытта логистикалық қызметтердің маңыздылығы үнемі артып келеді, кеңейіп келеді – қызмет көрсету индустриясы және оған компаниялар мен жұмысшылардың саны артып келеді. Бірқатар логистикалық делдалдар қызмет көрсету кәсіпорындарына айналады, онда қызметтер тауарларды жылжыту мен сатумен тығыз байланысты, ал қызметтердің құны тікелей өндіріс шығындарынан асып кетуі мүмкін.

Осы проблемаларды әзірлеу негізінде көлік теориясында халықаралық көлік дәліздерінде автомобиль көлігін пайдалануды рационализациялаудың математикалық модельдерінің жүйесі ұсынылады, бұл ішкі жүйелердің жай-күйін олардың жеке (жеке) және белгілер кешені (тобы) бойынша бағалауға мүмкіндік береді; көптеген параметрлік нысаналы функциялар бойынша кіші жүйелердің дамуын оңтайландыруды жүзеге асыру, логистикалық жүйе жұмысының тиімділігін арттыру резервтерін анықтау; көліктік шағын жүйелердің инфрақұрылымын жетілдірудің бірінші кезектегі бағыттарын айқындау; көлік дәлізіндегі әртүрлі көлік пен коммуникациялардың өзара әрекеттесуі кезінде автомобиль көлігінің жұмысын үйлесімді басқаруды жүзеге асыру. Зерттеудің практикалық құндылығы:

- халықаралық көлік дәліздерінде автомобиль көлігінің даму жағдайын кешенді талдау және бағалау әдістемесін әзірлеуде;

- көлік пен қызмет көрсету инфрақұрылымының жұмыс істеу тиімділігін бағалау үшін нормативтер мен олардың мәндерін айқындауда;

- жүк көлігін ұтымды дамытудың экономи-

калық-математикалық модельдері жүйесін және олардың көлік дәлізіндегі өзара іс-қимылын әзірлеуде;

- нақты уақыт ауқымында көлік дәлізінің Үйлестірілген даму ауқымын анықтаудың ұсынылған әдістемесінде;

- автомобиль тасымалдарының тиімділігін арттырудың ұйымдастыру-техникалық іс-шаралар кешенін айқындауда.

Ерекше өзектілікті логистика аймақтық аспектілері ие болады. Аймақтық логистика глобалды (дүниежүзілік) макрологиялық жүйе компонентті ретінде халықаралық (ұлттық) еңбек бөлінуі қатысуымен қаралынады [3].

Транспорттық – бөліп тұратын логистикалық аймақтықтардың жүйелерінің негізгі компоненттері транспорттық түйіндер, магистральді және хабарлау жергілікті жолдары, көтерме базалар және тауарлық қоймалар келеді, контейнерлер және тауарөңдейтін теміржолдық, автомобильдік, өзен және әуедегі көлік терминалдары, мультимодальді терминалды кешендер, орындаушы функцияны бөліп тұратын транспорттық – логистикалық орталықтар.

Орталықтандырылған логистикалық центрлерді жасау және аймақтықтардың транспорттық бөліп тұратын жүйелерді құру қатар кезеңді шешімдерді талап етеді. Оларға мыналар жатады:

- транспорттық көп мақсатты тағайындау терминалды кешендерінің түйіндерін жасау;

- логистикалық делдалдық компаниялардың дербес сауда құрылымдары, өнеркәсіпті, транспорттық және сауда кәсіпорындармен келісімдермен жұмыс істеушілерді жасау;

- жабдықтау процестерінің рационализациясы және аймақтық өндірушілердің өнім өтімінің зерттеулердің маркетингілік жүзеге асыруы негізінде;

- орындау басқару концепция логистикалық транспорттық түйіндердің жұмыс жасауымен, көлік әртүрлі түрлері аралық серіктік, өзара тиімді көңіл болулардың құруымен және тасымал процесс басқа қатысушыларымен;

- транспорттық процесс ұйымдарына прогресшіл технологиялардың енгізуі, контейнер-терминалды технологиясының, информатизациясының дамуын қоса және жүктердің контейнерлерде тасуы;

- интермодальді концепцияны орындау, көлік магистральді түрлерінің келісілген жұмысына қатысуымен жүктердің араласқан тасуларының ұйымы жанында хабарлау;

- аймақтық интеграцияланған информационды жүйе құру, АСУ-мен бірге қосылатын көлік барлық түрлерінің кемеңгеріне, СФТО-ны қоса, теміржолдық көлікте қолданылады;

- аймақаралық және халықаралық интеграцияланған транспорттық – логистикалық жүйелер жасау, Қазақстандық халықаралық коридорлар үшін.

Аймақтық логистикалық орталықтарды жасау

жүктерді тасудағы трансевропейлік транспорттық коридормен артуына жағдай жасайды, ал ақырғы жиыны көлік интеграциялары еуропалық және транспорттық дүниежүзілік жүйелермен.

Көліктегі логистика жетістіктерін пайдалану отандық көлік кешенінің тиімділігін арттырудың және оның әлемдік көлік жүйесіне кірігуін жандандырудың кепілі болып табылады.

Айта кету керек, соңғы жылдары үлкен стратегиялық ресурсқа ие көлік ағындық процестерде негізгі функцияны орындайды. Мұндай тұжырымдамаға қазіргі заманғы BOWERSOX және Closs1 логистикасының «негізі» келді.

Бүгінгі таңда тасымалдау көлемін ұлғайту, көптеген отандық жүк және жолаушылар тасымалдаушылары мен экспедиторлар қызметінің экономикалық тиімділігін арттыру міндеттері бұрынғыдан да өзекті. Тек ішкі желілерде ғана емес. Шетелдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, көлік саласындағы сапалы «секіруге» қазіргі заманғы талаптар мен жоғары халықаралық стандарттарға жауап беретін тасымалдау процестерін қамтамасыз етудің жаңа технологияларын пайдалану есебінен, атап айтқанда, логистикалық ойлау мен логистика қағидаттарын игеруді кеңейту есебінен ғана қол жеткізуге болады. Шынында да, көлік логистикасы ұтымды жүк ағындарын оңтайландыру мен ұйымдастырудың жаңа әдістемесі ретінде, оларды мамандандырылған логистикалық орталықтарда өңдеу сізге осындай ағындардың тиімділігін арттыруға, өндірістік емес шығындар мен шығындарды азайтуға, ал көлік құралдары заманауи болуға, сұранысқа ие клиенттер мен нарықтың қажеттіліктеріне барынша сәйкес келуге мүмкіндік береді.

Болашақта бұл көптеген отандық көлік кәсіпорындарына ішкі және сыртқы нарықтардағы қаржылық жағдайларын жақсартуға, рейтингті, көлік көлемін арттыруға және, сайып келгенде, олардың мүмкіндіктері әлдеқайда жоғары болатын жетекші шетелдік фирмалардың қосалқы мердігерлерінің қорлайтын рөлінен арылуға мүмкіндік беретін логистика.

Шынында да, бүгінде отандық нарықта отандық және шетелдік ұйымдар мен фирмалар орындайтын тасымалдаудың жалпы көлеміндегі ресейлік тасымалдаушылардың үлесі, АСМАП мәліметтері бойынша, 30-35% деңгейінде, бұл олардың нақты әлеуетіне сәйкес келмейді.

Жаңа дәліздерді енгізу және игеру – отандық тасымалдаушылардың көлік нарығындағы тасымалдау үлесін арттыру жолдарының бірі.

Логистиканы тиімді пайдалану үшін не істеу керек?

Қазіргі заманғы халықаралық көлік ағындарына қызмет көрсету кезінде пайдаланылатын терминалды технологиялар мен техникалық база түбегейлі өзгерістерді талап етеді. Әңгіме жүк ағындарының «дәліз» жүйесінің басты буынының функцияларын қазіргі логикалық тұжырымдамада – барлық деңгейдегі логистикалық орталықтар

мен жүк терминалдарында сәйкестендіру туралы болып отыр.

Өкінішке орай, жаңадан құрылған «дәліз» орталықтарының міндеттері бұрынғысынша жүк ағындары туралы ақпарат жинау, өңдеу, беру, жүк ағындарын оңтайландыру жөніндегі басқарушылық шешімдерді ақпараттық қолдау болып табылады, ал жүк тасымалдау, көлікті таңдау, қоймаларды қайта өңдеу, стивидор және басқа да операциялар, маркетинг мәселелерін қамтитын көлік ағындарын қалыптастыру және оларды басқару сияқты маңызды проблемалар толық шешілмейді.

Қазіргі заманғы электрондық, коммуникациялық, ақпараттық технологияларды кеңінен пайдалануға негізделген тасымалдарды кешенді бақылау қажет. Қауіпсіз және сенімді көлік ағындарын құру үшін бақылаушы қызметтерде on line режиміндегі қозғалыс туралы толық және шынайы ақпараттың және жоспарланған маршруттардағы қозғалысқа әсер етуі немесе қатаң және қауырт маршруттық кестелердің бұзылуына әкеп соғуы мүмкін трассадағы ықтимал өзгерістер, оқиғалар туралы озық ақпараттың болуын қамтамасыз ету маңызды.

Ал көлікте логистиканы пайдалану бөлігінде шетелде не болып жатыр?

Батыста логистика он жылдан астам уақыт бойы көлік саласында табысты жұмыс істеп келеді. Осы уақыт ішінде тасымалдаудың жалпы шығындарын азайту мен оңтайландырудың, логистикалық қызметтің экономикалық тиімділігін арттырудың, оның ақпараттық және техникалық қамтамасыз етілуін жақсартудың барлық жолдарын іздеу жүргізілуде.

Сонымен қатар, шетелдік нарықтарда, әдетте, логистикалық және басқа да қызметтердің жаңа, толық кешендерін ұсынатын фирмалар жоғары сұранысқа ие. Оларға, мысалы, аутсорсинг – өндіруші кәсіпорындарды өніммен жабдықтау және оны сату бойынша оларға тән емес көп еңбекті қажет ететін және тиімділігі аз функциялардан басынша босату жатады.

Соңғы 15-20 жылда дамыған елдердің экономикасында елеулі өзгерістер болды. Бұл өзгерістер Ресейге де әсер етеді. Кәсіпорындар мен фирмалардың экономикалық тәжірибесіне көлік пен материалдық-техникалық қамтамасыз етуді интеграциялау тұжырымдамасына, информатика және коммуникация саласындағы жаңа технологияларды дамытуға негізделген тауарларды жеткізудің жаңа әдістері мен технологиялары енгізіле бастады. 70-80-ші жылдардан бастап көліктің органикалық өсуі қызмет көрсетілетін өндіріспен басталды, оны «өндіріс – көлік – тарту» бірыңғай жүйесінің буынына айналдырды деп айтуға болады. Логистикалық тізбектің негізгі бөлігі ретінде көлікке жаңа көзқарас оны әртүрлі аспектілерде қарастыру қажеттілігіне әкеледі. Ең алдымен, көлік кәсіпорындары мен ұйымдары өздерінің коммерциялық және өндірістік қызметін

қоғамның көлік қызметтерінің барлық түрлеріне қажеттіліктерін зерттеуге, талдауға және қанағаттандыруға бағыттауы керек [4].

Соңғы уақытқа дейін көлік кәсіпорындарының көпшілігі басқа қызметтердің спектрін ұсынуға алаңдамай, тек тасымалдау операцияларын жүргізді. Бұған елдегі әкімшілік-бақылау басқару жүйесі, бәсекелестік пен нарықтық қатынастардың болмауы себеп болды. Жаңа экономикалық жағдайлар, көлік қызметтері нарығының қалыптасуы, көлік кәсіпорындары арасындағы бәсекелестіктің пайда болуы және күшеюі нарықтық экономикасы бар елдер көлігінің жұмыс істеу тәжірибесін белсенді зерделеуді көздейді. «Көлік қызметі» ұғымы көлікті ұйымдастыру және жоспарлау тәжірибесінде кеңінен қолданыла бастайды.

Қолданыстағы тұжырымдамаларға сәйкес, қызметтер материяның және табиғат құбылыстарының формаларының өзгеруіне тікелей байланысты емес және әлеуметтік экономиканың әртүрлі салаларындағы еңбектің әлеуметтік пайдалы қызметінде көрінетін ерекше пайдалану құнын тудыратын барлық еңбек түрлерін қамтиды. Қызметтерге объективті, жеке еңбек өнімінде (мысалы, көлік, байланыс) қатыспайтын еңбек түрлері кіреді.

Көлік қызметтері адамдардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған және қажетті технологиялық, экономикалық, ақпараттық, құқықтық және ресурстық қолдаудың болуымен сипатталатын көлік қызметінің кіші түрі ретінде анықталады. Демек, көлік қызметі дегеніміз тек жүктерді немесе жолаушыларды тасымалдау ғана емес, сонымен қатар, тасымалдау процесінің бөлігі болып табылмайтын, бірақ оны дайындау мен жүзеге асырумен байланысты кез-келген операцияны білдіреді.

Қорытынды

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, Қазақстан көлігін пайдаланудағы қалыптасқан жағдай терминалдық технологияға және тауар қозғалысының логистикалық принциптеріне негізделген жүк ағындарын басқарудың түбегейлі жаңа жүйесін құруды талап етеді. Логистикалық қызмет көрсету жүйелерін қалыптастыру стратегиясы ірі көлік тораптары мен халықаралық көлік дәліздерінің айналасында жүк өңдеу және жүк жинау терминалдары мен көп мақсатты мультимодальды кешендер желісін, сондай-ақ басқаруды, олардың жұмысын үйлестіруді жүзеге асыратын логистикалық орталықтарды кезең-кезеңімен құруға негізделуі керек. Логистикалық серіктестермен ақпараттық қолдау мен телекоммуникацияның бірыңғай жүйесі арқылы. Мұндай макрологиялық жүйе клиенттерге әлемдік стандарттарға жауап беретін экспедиторлық, қойма, жүк өңдеу, кедендік және сервистік қызметтер жиынтығымен кепілдік бере алады.

Соңғы жылдары логистика қызмет көрсету ағындарын басқарумен көбірек айналысады, өйт-

кені көптеген фирмалар дайын өнімді шығарып қана қоймай, сонымен қатар, ілесіп қызметтерді де ұсынады. Логистикалық тәсіл тек қызметтерді, соның ішінде, көлік қызметтерін ұсынатын кәсіпорындар үшін тиімді. Көлік қызметтеріне сұраныс көбінесе өңірде бар көлік түрлерінің дамуына, олардың бірыңғай жүйеге бірігу дәрежесіне, көлік түрлері бойынша тарифтер деңгейіне, ықтимал клиенттерге көрсетілетін қызметтердің түр-түрі мен сапасына байланысты болады. Нарықтық экономика мен оның инфрақұрылымының дамуымен көлік қызметтерінің үлесі, әдетте, артып келеді және бұл барлық елдерге тән.

Нарықтық экономикасы бар елдерде логистиканың енгізілуіне байланысты көлік саласындағы

саясат қайта қаралуда. Көлік тауарларды тарату жүйесінде маңызды рөл атқара бастайды. Болашақта көліктің жекелеген түрлерінің техникалық және пайдалану ерекшеліктері оларға көлік қызметтері нарығында сенімді жағдайды қамтамасыз етеді, әсіресе жүктерді ұсақ жөнелтілімдермен тасымалдауға сұраныстың артуы жағдайында, бұл өз кезегінде жүктерді автоматтандырылған өңдеуді, контейнерлеуді және пакеттеуді, сондай-ақ жүк және тасымалдау саласындағы информатиканы дамытуды тездетеді.

Тұтынушылардың әртүрлі топтарына олардың нақты қажеттіліктеріне сәйкес қызмет көрсету керек. Тұтынушылар қызметтерді, олардың саны мен іске асыру сипатын өздері таңдайды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Алькаев В. Төрт «С» бағдарламасы // Искер адамдар, қыркүйек 2011 ж.
2. Афанасьева Н.В. Екі апта ішінде бүкіл Еуразия арқылы // Тәуелсіз газет. 21.03.11 ж.
3. Афанасьева Н.В. Логистикалық жүйелер және ресейлік реформалар. Санкт-Петербург, 2015.
4. Казимулин П., Бирыюкова Л. Транспортно-коммуникационный комплекс в схеме развития и размещения производительных сил республики до 2015 года // Аль-Пари. – 2012. – № 4-5. – С. 105-106.

Логистические аспекты транспортной работы

¹**ЕСКОЖАНОВА Назгуль Газизовна**, лектор, eskozhanova_nazg@mail.ru,

¹**НУРЖАУБАЕВ Мейрам Маханович**, лектор, make1370@mail.ru,

¹**ТИЛЕМИСОВА Айгуль Абдимахмұтовна**, ассистент преподаватель, aigul_0288@bk.ru,

¹**АДИЛОВА Наздана Джамс-Уатовна**, PhD, ассоциированный профессор, adilova_n@mail.ru,

¹Академия логистики и транспорта Казахстан, 050012, Алматы, ул. Шевченко, 97,

*автор-корреспондент.

Аннотация. Цель исследования – логистические аспекты организации, прогнозирования и управления работой автомобильного транспорта, создание научных основ логистической информационной системы управления автомобильным транспортом, ее адаптация к мировой экономике, моделирование совместной работы автомобильных и других видов транспорта для оптимизации его работы на международных транспортных коридорах. Это должно быть достигнуто посредством интеграции в определенную систему, основанную на принципах теории управления техническими системами и информатизации процессов управления отдельными экономическими и математическими моделями. Особенно актуальны региональные аспекты логистики. Региональная логистика рассматривается как компонент глобальной (мировой) макрологической системы с участием международного (национального) разделения труда. На сегодняшний день еще более актуальны задачи увеличения объемов перевозок, повышения экономической эффективности деятельности многих отечественных грузовых и пассажирских перевозчиков и экспедиторов. В связи с внедрением логистики в странах с рыночной экономикой пересматривается политика в сфере транспорта. Терминальные технологии и техническая база, используемые при обслуживании современных международных транспортных потоков, требуют кардинальных изменений. Эффективная организация работы транспорта обеспечивает минимизацию затрат, исключение обходных ходов и непревзойденное выполнение промежуточных работ.

Ключевые слова: аспект, услуги, транспортировка, потребности, развитие, транспорт, предприятие, затраты, логистика, метод, практика, экономика, система, эксплуатация.

Logistic Aspects of Transport Work

¹**ESKOZHANOVA Nazgul**, Lecturer, eskozhanova_nazg@mail.ru,

¹**NURZHAUBAEV Meiram**, Lecturer, make1370@mail.ru,

¹**TILEMISSOVA Aigul**, Assistant Lecturer, aigul_0288@bk.ru,

¹**ADILOVA Nazdana**, PhD, Associate Professor, adilova_n@mail.ru,

¹Academy of Logistics and Transport Kazakhstan, Almaty, 050012, Shevchenko str., 97,

*corresponding author.

Abstract. *The purpose of the research is the logistic aspects of organizing, forecasting and managing the operation of road transport, the development of scientific foundations of a logistics information system for road transport management, its adaptation to the world economy, modeling the joint work of road and other types of transport to optimize its work on international transport corridors. This should be achieved through integration into a specific system based on the principles of theory of managing technical systems and informatizing management processes for individual economic and mathematical models. Regional aspects of logistics are especially relevant. Regional logistics is viewed as a component of the global (world) macrological system with the participation of the international (national) division of labor. Today, the tasks of increasing traffic volumes, increasing the economic efficiency of the activities of many domestic freight and passenger carriers and forwarders are even more urgent. In connection with the introduction of logistics in countries with market economies, the policy in the field of transport is being revised. Terminal technologies and technical base used in servicing modern international traffic flows require cardinal changes. Efficient organization of transport operations ensures cost minimization, elimination of detours and unrivaled execution of intermediate work.*

Keywords: *aspect, services, transportation, needs, development, transport, enterprise, costs, logistics, method, practice, economics, system, operation.*

REFERENCES

1. Alkaev V. Tórt «S» baǵdarlamasy // Isker adamdar, qyrkúiek 2011 j.
2. Afanaseva N.V. Eki apta ishinde búkil Eýraziia arqyly // Táýelsiz gazet. 21.03.11 j.
3. Afanaseva N.V. Logistikalıyq júieler jáne reseilik reformalar. Sankt-Peterbýrg, 2015.
4. Kazimulin P., Biryukova L. Transportno-kommunikatsionnyi kompleks v skheme razvitiya i razmeshcheniya proizvoditelnykh sil respublikı do 2015 goda // Al-Pari. – 2012. – № 4-5. – S. 105-106.